УДК 947.6(075.8)
ББК 63.3 (4Беи)я73
У68

Друкуецца па рашэнні рэдакцыйна-выдавецкага савета БДПУ,
рэкамендавана секцыяй гуманітарных навук
(пратакол № 11 ад 26.05.05 г.)

Рэцэнзенты:
доктар гістарычных навук, прафесар, намеснік дырэктара Інстытута гісторыі НАН Беларусі *У. І. Навіцкі;*
доктар гістарычных навук, прафесар, загадчык кафедры гісторыі старажытных цывілізацый і сярэдневякоўя БДПУ *У. В. Тугай*

Складальнікі:
доктар гістарычных навук, прафесар, загадчык кафедры славянскай гісторыі і метадалогіі гістарычнай навукі БДПУ *А. П. Жытко;*
доктар гістарычных навук, прафесар, дэкан гістарычнага факультэта БДПУ *М. М. Забаўскі;*
кандыдат гістарычных навук, дацэнт кафедры славянскай гісторыі і метадалогіі гістарычнай навукі БДПУ *У. С. Пуцік;*
кандыдат гістарычных навук, дацэнт кафедры гісторыі Беларусі БДПУ *А. Ф. Рацько;*
доктар гістарычных навук, прафесар кафедры славянскай гісторыі і метадалогіі гістарычнай навукі БДПУ *В. М. Фамін*

Пад агульнай рэдакцыяй А. П. Жытко

Гісторыя Беларусі перыяду капіталізму : вучэб. дапам. У 5 ч. Ч. 1.
У68 Урадавая сацыяльная палітыка ў аграрным сектары эканомікі / склад. А. П. Жытко [і інш.]; пад агул. рэд А. П. Жытко. – Мн. : БДПУ, 2005. – 138 с.
ISBN-985-501-098-1.

У дапаможніку асвятляюцца найбольш важныя праблемы сацыяльна-аграрнай палітыкі царскага ўрада ў дачыненні да сялянства і памешчыкаў Беларусі на этапе капіталізму.

Адрасаваны студэнтам гістарычнага факультэта БДПУ, можа быць выкарыстаны навукоўцамі і выкладчыкамі вышэйшых навучальных устаноў.

УДК 947.6(075.8)
ББК 63.3 (4Беи)я73

ISBN 985-501-098-1 (ч. 1)
ISBN 985-501-083-3

© Жытко, А. П. [і інш.], складанне, 2005
© БДПУ, 2005

Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь

Установа адукацыі
«Беларускі дзяржаўны педагагічны універсітэт імя Максіма Танка»

ГІСТОРЫЯ БЕЛАРУСІ ПЕРЫЯДУ КАПІТАЛІЗМУ

Вучэбны дапаможнік

У пяці частках

Частка 1

Урадавая сацыяльная палітыка ў аграрным сектары эканомікі

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

ук 3115

Бібліятэка
БДПУ імя М. Танка

Мінск 2005

У Беларускім краі палітызацыя дзейнасці сельскагаспадарчых таварыстваў адбывалася ў большай ступені, чым у цэнтральных расійскіх губернях, ў сувязі з яго гістарычнымі асаблівасцямі, якія былі звязаны з перавагай тут каталіцкага элемента ў дваранскім асяроддзі, а таксама больш высокім узроўнем развіцця капіталізму ў сельскай гаспадарцы. Так паступова, але няўхільна, у самадзяржаўнай Расіі яшчэ напярэдадні рэвалюцыі 1905–1907 гг. адбывалася фарміраванне элементаў грамадзянскай супольнасці. Беларусь у гэтым сэнсе была адным з найбольш актыўных рэгіёнаў імперыі.

Тэсты

I. У перыяд праўлення Аляксандра III былі прыняты законы, па якіх:
1) замацоўвалася саслоўная адасобленасць сялян;
2) сялянам прадстаўляліся грамадзянскія правы;
3) замацоўвалася абшчыннае землеўладанне;
4) зямля перадавалася ў асабістую прыватную ўласнасць.

II. У перыяд праўлення Аляксандра III былі выдадзены законы, па якіх:
1) уводзілася ў дзеянне Агульнае палажэнне аб адмене прыгону ў Расіі;
2) ствралася пасада земскіх начальнікаў;
3) абмяжоўваліся зямельныя перадзелы;
4) ўстанаўліваўся мінімальны інтэрвал паміж агульнымі перадзеламі абшчыннай зямлі, які раўняўся 16 гадам.

III. Міністэрства ўнутраных спраў перад Асобымі губернскімі нарадамі па перагляду законаў аб сялянах патрабавала:
1) прадставіць звесткі і меркаванні аб праліках у практыцы губернскіх і павятовых па сялянскіх справах устаноў;
2) даць заключэнне аб мэтазгоднасці стварэння сялянскіх кааператываў і таварыстваў;
3) вырашыць пытанне аб паляпшэнні сялянскай дробнай гаспадаркі і побыту сельскіх рабочых;
4) разгледзець пытанне аб сервітутах і цераспалосіцы.

IV. Асноўныя рэкамендацыі губернскіх нарад Паўночна-Заходняга краю па перагляду законаў аб сялянах, якія працавалі ў 1894–1895 гг. тычыліся:
1) рэфармавання мясцовага сялянскага кіравання і форм землеўладання;
2) адмены прыгону ў Паўночна-Заходнім краі;
3) усталявання земстваў у Паўночна-Заходнім краі;
4) поўнага перагляду законаў аб сялянах.

V. У дзейнасці Асобых губернскіх нарад 1894–1895 гг. бралі ўдзел:
1) прадстаўнікі губернскай і павятовай адміністрацыі;
2) прадстаўнікі сялянскага самакіравання;
3) апазіцыйна настроеныя грамадскія дзеячы;
4) прадстаўнікі каталіцкага і праваслаўнага святарства.

VI. Асобую нараду аб патрэбах сельскагаспадарчай прамысловасці ўзначаліў:
1) міністр фінансаў С. Ю. Вітэ;
2) міністра унутраных спраў Дз. С. Сіпягін;
3) міністра унутраных спраў В. К. Плеве;
4) таварыш міністра ўнутраных спраў А. С. Сцяшынскі

VII. Агульная колькасць членаў губернскіх нарад аб патрэбах сельскагаспадарчай прамысловасці ў Еўрапейскай Расіі перавысіла лічбу:
1) 500 чалавек;
2) 11000 чалавек;
3) 100 чалавек;
4) 2500 чалавек.

VIII. Прапановы камітэтаў нарад аб патрэбах сельскагаспадарчай прамысловасці Паўночна-Заходняга краю тычыліся:
1) садзейнічання пераходу сельскіх вобшастваў да падворнага і хутарскога землеўладання;
2) скасавання адасобленасці сялян у грамадзянскіх і асабістых правах;
3) аднаўлення прыгоннага права;
4) замацавання саслоўнай адасобленасці сялян.

IX. Рэдакцыйная камісія па пераглядзе законаў аб сялянах пад кіраўніцтвам таварыша міністра ўнутраных спраў А. С. Сцішынскага пачала сваю працу ў:
1) 1861 г.;
2) 1881 г.;
3) 1902 г.;
4) 1905 г.

X. Які варыянт утрымлівае памылку? Рэгламентуючыя дакументы Рэдакцыйная камісія па пераглядзе законаў аб сялянах пад кіраўніцтвам таварыша міністра ўнутраных спраў А. С. Сцішынскага скіроўвалі ўвагу на тое, каб ў пасяджэннях былі прапрацаваны праграмы:
1) «Сельскае грамадскае кіраванне», «Надзельныя землі»;
2) «Сельскае грамадскае кіраванне», «Надзельныя землі», «Валасная судавытворчасць»;
3) «Валасная судавытворчасць», «Падаткавыя зборы»;
4) «Падаткавыя зборы».

РЭПАЗІТОРЫЙ БДПУ

XI. Прапановы беларускіх губернскіх нарад Рэдакцыйнай камісіі па шэрагу абмеркаваных пытанняў адрозніваліся ад центральнарасійскіх:
1) большым кансерватызмам;
2) большай радыкальнасцю;
3) большай памяркоўнасцю;
4) пачуццямі павагі і ўдзячнасці ўраду.

XII. Мінскае таварыства сельскай гаспадаркі было створана па ініцыятыве:
1) міністра ўнутраных спраў Л. С. Макава;
2) міністра ўнутраных спраў Дз. С. Сіпягіна;
3) міністра фінансаў С. Ю. Вітэ;
4) Мікалая II.

XIII. Назавіце прозвішчы вядомых дзеячаў сельскагаспадарчых таварыстваў Беларусі:
1) В. Свіда;
2) Э. Вайніловіч;
3) В. К. Плеве;
4) Я. Купала;
5) К. Э. Чапскі;
6) С. К. Свенціцкі;
7) С. І. Багдашэўскі;
8) К. М. Гардзялкоўскі;
9) Р. Распуцін;
10) М. Шагал.

XIV. Мінскае таварыства сельскай гаспадаркі узначальваў:
1) К. Чапскі;
2) Э. Вайніловіч;
3) А. Мусін-Пушкін;
4) Э. Корвін-Мілеўскі.

XV. Трэці параграф статута Мінскага таварыства сельскай гаспадаркі канстатаваў, што таварыства ствараецца з:
1) рускіх землеўладальнікаў Мінскай губерні;
2) польскіх землеўладальнікаў Мінскай губерні;
3) беларускіх землеўладальнікаў Мінскай губерні;
4) яўрэйскіх землеўладальнікаў Мінскай губерні.

XVI. У 1913 г. у пяці беларускіх губернях налічвалася:
1) 212 сельскагаспадарчых аб'яднанняў;
2) 11 сельскагаспадарчых аб'яднанняў;
3) 1 сельскагаспадарчае аб'яднанне;
4) 1012 сельскагаспадарчых аб'яднанняў.

Літаратура

1. Бусько В. Н. Экономическая мысль Белоруссии середины XIX – начала XX в. Мн., 1990.
2. Гісторыя Беларускай ССР. У 5 т. Мн., 1972. Т. 2.
3. Гурко В. И. Черты и силуэты прошлого: Правительство и общественность в царствование Николая II в изображении современника. М., 2000.
4. Демин В. А. Государственная дума России (1906–1917): Механизм функционирования. М., 1996.
5. Документы и материалы по истории Белоруссии. В 3 т. Мн., 1953. Т. 3.
6. Доўнар-Запольскі М. В. Гісторыя Беларусі. Мн., 1994.
7. Дудкоў Д. А. Абразвіцці капіталізму ў Беларусі ў другой палове XIX ст. і пачатку XX ст. Мн., 1932.
8. Ефремов О. И. Из истории общественной мысли Белоруссии конца XIX – начала XX в. Мн., 1972.
9. Жукович П. О. О русском землевладении в Северо-Западном крае со времени присоединения его к России. СПб., 1895.
10. Забаўскі М. М. Расійская Дзяржаўная дума ў грамадска-палітычным жыцці Беларусі (1906–1917 гг.) Мн., 1999.
11. Забаўскі М. М., Пуцік У. С. Прадстаўніцтва ад Беларусі ў Дзяржаўнай думе Расіі (1906–1917 гг.). Мн., 1998.
12. Исаев И. А. История государства и права России. М., 1996.
13. Кожушков А. И. Развитие капитализма в сельском хозяйстве Белоруссии во второй половине XIX в. Мн., 1963.
14. Кризис самодержавия в России, 1895–1917. Л., 1984.
15. Липинский Л. П. Развитие капитализма в сельском хозяйстве Белоруссии (вторая половина XIX в.). Мн., 1990.
16. Миронов Б. Н. Социальная история России периода империи (XVIII – начало XX вв.). В 2 т. СПб., 1998. Т. 1–2.
17. Пайпс Р. Русская революция. В 2 т. М., 1994. Т. 1.
18. Пайпс Р. Собственность и свобода. М., 2000.
19. Панютич В. П. Дзяржаўныя падаткі сялян Беларусі ў 60–90-я гады XIX ст. // Весці НАН Беларусі. 1998. № 3.
20. Панютич В. П. Земскія, грамадскія і іншыя падаткі, павіннасці і плацяжы сялян Беларусі ў 60–90-я гады XIX ст. // Весці НАН Беларусі. 2000. № 3.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ